

HRVATSKI OSIGURATELJI I TRŽIŠTE OSIGURANJA U EU

Pregledni rad / Review

UDK 368(497.5)

Ovaj rad analizira regulative poslovanja hrvatskih društava za osiguranje u procesu pristupanja Europskoj uniji, komparaciju država članica Unije prema osnovnim pokazateljima razvijenosti osiguranja: gustoći, penetraciji i udjelu životnih osiguranja u ukupnim osiguranjima te razvojne mogućnosti hrvatskih društava za osiguranje ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju. Nakon pristupanja Hrvatske Uniji 1. srpnja 2013. otvorena su tržišta osiguranja, kako mnogim osigurateljima iz Unije na hrvatsko tržište tako i hrvatskim osigurateljima na osigurateljno tržište Unije. Na kraju ove godine i Republika Hrvatska će prvi put kao članica Unije biti rangirana prema najvažnijim pokazateljima razvijenosti osiguranja. Gdje će biti smještena u odnosu na 27 drugih članica ovisi u kojoj su mjeri dosadašnja društva zatečena dolaskom novih, jesu li im spremna parirati visinom premije, postojećim i novim vrstama osiguranja, koje će klasične i alternativne prodajne kanale koristiti i uz koje oblike promocije. Najuspješniji osiguratelji će biti oni koji će u ovoj situaciji nastaviti ugovarati što više vrsta životnih i neživotnih osiguranja te promptno rješavati štete i isplaćivati osigurnine na zadovoljstvo osiguranika.

Ključne riječi: osiguranje, premija, Republika Hrvatska, Europska unija.

1. Uvod

Osiguranje je specifična djelatnost čije su najizraženije posebnosti u odnosu na druge djelatnosti sljedeće:

- zasniva se na zakonu vjerojatnosti, zakonu velikih brojeva te disperziji rizika u prostoru i vremenu,
- proizvodnja započinje s prodajom: zaključivanjem ugovora o osiguranju,
- osigurateljna usluga je posebna: to je sigurnost pred određenim rizikom² za koji postoji mala vjerojatnost događanja, ali je sigurno da će se kod jednog nepoznatog dijela osiguranika ostvariti.

¹ Veleučilište „Marko Marulić“ u Kninu

² Da bi neki događaj imao tretman rizika, mora ispunjavati najmanje tri uvjeta: treba biti budući, neizvjestan i neovisan o volji zainteresiranih stranaka iz ugovora.

Upravo stoga konkurentne prednosti u osiguranju postižu se većom specijalizacijom ponude, stvaranjem novih i usavršavanjem postojećih osigurateljskih usluga, pružanjem većeg izbora u odabiru širina osigurateljnog pokrivača, korištenjem novih prodajnih kanala, vođenjem konzistentne poslovne politike, kao i stvaranjem pozitivne slike o sebi korištenjem pojedinih promotivnih aktivnosti.³

U procesu pristupanja Europskoj uniji buduće zemlje članice, pa tako i Republika Hrvatska, usklađivale su svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Unije. Drugo poglavlje ovog rada obrađuje regulative poslovanja društava za osiguranje u tom procesu pristupanja. Pristupanjem Republici Hrvatskoj Europskoj uniji 1. srpnja 2013. omogućen je liberalniji pristup ulasku osiguratelja iz Unije na hrvatsko osigurateljno tržište kao i hrvatskih osiguratelja na tržište Unije. Pokazatelji tržišta osiguranja u Europskoj uniji naslov je trećeg poglavlja u kojem se rangiraju države Unije prema tri u svijetu najprihvaćenija pokazatelja razvijenosti osiguranja. U posljednjem poglavlju prikazane su činjenice koje govore o razvojnim mogućnostima hrvatskih društava za osiguranje ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju.

2. Regulative poslovanja osiguratelja u procesu pristupanja Europskoj uniji

U procesu pristupanja Europskoj uniji buduće zemlje članice usklađivale su svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Europske unije. U većini tih zemalja u zakonodavnom okviru tržišta osiguranja najveće promjene izvršene su u tri segmenta:

- u regulaciji i liberalizaciji obveznog osiguranja autoodgovornosti,⁴
- u regulaciji adekvatnosti kapitala, s granicom solventnosti i jamstvenim kapitalom,⁵
- u ograničenjima na imovinu za pokriće tehničkih pričuva.⁶

Prema Ugovoru o funkcioniranju Europske unije⁷ osiguratelj iz drugih zemalja članica Unije ima mogućnost provođenja osiguranja na tri načina:

- osnivanjem samostalnog dioničkog društva u državi članici (ovaj se način može provoditi i prije ulaska u Uniju);
- otvaranjem predstavništva u drugoj državi članici (predstavništvo, zastupstvo ili ured), kada se radi o poslovima po načelu slobode osnivanja koji se primjenjuju u Uniji;

³ Hussels, S. et al. (2005.): *Stimulating the demand for insurance*, Risk Management and Insurance Review, Vol. 8, No. 2, str. 257-278.

⁴ Osiguratelj koji ima namjeru ugovarati osiguranja autoodgovornosti u drugoj državi članici Unije, mora u njoj osnovati podružnicu ili drugi organizacijski oblik stalne prisutnosti. Ako nema stalnu prisutnost, mora imati svog predstavnika za rješavanje odštetnih zahtjeva te se mora u toj državi uključiti u članstvo odštenog (garantnog) fonda, kao i u sustav praćenja obveznog osiguranja, sustav registracije vozila itd. Svaka država članica ima svoje karakteristike, a zakonodavstvo Unije jedinstveno je samo u nekim osnovnim elementima, kao što su minimalne svote osiguranja vozila od odgovornosti i odštetni (garantni) fond. Sve druge odredbe su u ingerenciji svake države članice Unije.

⁵ U Hrvatskoj je Zakonom o osiguranju (NN 151/05) propisan minimalni temeljni kapital društava za osiguranje u iznosu 22,5 milijuna kuna. Izmjenom Zakona 2008. godine propisano je da se ulaskom Hrvatske u Europsku uniju minimalni temeljni kapital povećava na 26,25 milijuna kuna te se svake godine prilagođava postotkom promjene u indeksu potrošačkih cijena ukoliko je promjena veća od 5%. Izvor: HANFA:www.hanfa.hr

⁶ Vrijednost tehničkih pričuva jednaka je zbroju najbolje procjene i granice rizika. Izvor: Directive Solvency II 2009/138/EZ i EK (July 2010.): *QISS Technical Specifications*, Brussels

⁷ Čl. 56.

- obavljanjem usluga osiguranja iz matične zemlje u drugoj državi članici bez otvaranja predstavništva, kada se radi o poslovima osiguratelja iz Unije po načelu slobodnog kretanja usluga.

Mogućnosti poslovanja hrvatskih društava za osiguranje ulaskom Hrvatske u Europsku uniju regulirano je direktivama i drugim pravnim aktima Unije koji se odnose na svaku skupinu ili vrstu osiguranja.⁸ Poslovanje ovisi o pojedinačnoj odluci svakog društva kojim će se skupinama i vrstama osiguranja baviti, ali i o segmentaciji osiguranika prema kojima će se usmjeriti. Kroz pristupanja u Uniju dosadašnjih članica izdiferencirala su se tri segmenta osiguranika: velike pravne osobe s velikim rizicima, fizičke osobe i ostali osiguranici.⁹

U prvi segment ulaze vrste osiguranja i veliki rizici kod kojih osiguratelj i ugovaratelj osiguranja slobodno ugovaraju sve elemente ugovora, a ugovaratelji su u načelu velike pravne osobe koje imaju svoje entitete i u drugim državama Unije. Kao veliki rizici najčešće se tretiraju imovinski rizici (požar i elementarne nepogode, druga imovinska osiguranja, opća odgovornost i osiguranje različitih financijskih gubitaka), zatim transportni, pomorski i kreditni rizici. U drugi segment osiguranika ulaze fizičke osobe, za koje uz zakonodavstvo Unije vrijede i nacionalni zakoni svake zemlje. Posebno je važno zakonodavstvo koje uređuje zaštitu osiguranika. Zahtjevi mogu biti različiti: od obveze upotrebe jezika osiguranika, preko prava i suda zemlje osiguranika, do pismene dozvole osigurane osobe za korištenje njegovih osobnih podataka prije sklapanja ugovora o osiguranju. Treći segment obuhvaća ostale osiguranike: manje pravne osobe, samostalne poduzetnike, ali i obje vrste osiguranja automobila - odgovornost i kasko. Kod autoodgovornosti trebaju se uzeti u obzir odredbe direktiva Unije i odredbe nacionalnog zakonodavstva, pri čemu su posebno važne procedure, zahtjevi i financijske komponente uključivanja u garantni fond.

Krajem 2011. godine Udruženje osiguravatelja Hrvatske gospodarske komore provelo je anketu među članovima uprava hrvatskih društava za osiguranje i reosiguranje o utjecaju ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju na tržište osiguranja¹⁰.

Na anketno pitanje kakav će utjecaj imati ulazak Hrvatske u Europsku uniju na poslovanje Vašeg društva, odgovori su prikazani na slici 1.

3. Pokazatelji tržišta osiguranja u Europskoj uniji

Tržište osiguranja u Europskoj uniji još uvijek se nalazi u procesu povezivanja i usklađivanja u jedinstveno tržište. Osnovni razlog tome su proširenja Unije, kojih je do sada bilo pet.¹¹ Usklađivanje se odnosi kako na propise tako i na praksu zemalja koje su se prije ulaska u Uniju razlikovale po povijesnom nasljeđu, ekonomskom razvoju, poreznim sustavima, kulturološkom pristupu i drugim relevantnim elementima. Iako je svjetska kriza nije zaobišla, Europska unija je i dalje prva trgovačka sila na svijetu: premda obuhvaća samo 7% svjetskog

⁸ Sveobuhvatnu regulaciju osigurateljne djelatnosti daju tri direktive o neživotnom i jedna o životnom osiguranju.

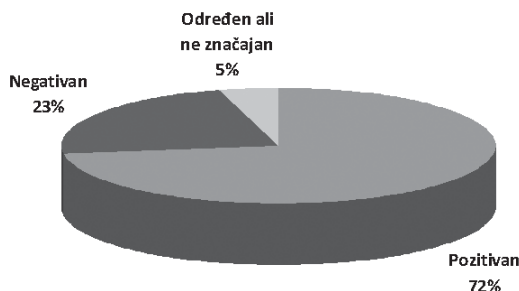
⁹ Šker, T. (2012.): *Slobodan protok kapitala, robe i usluga*, Svijet osiguranja, Tectus, Zagreb, br. 4-5, str. 26-27.

¹⁰ Rezultati ankete prezentirani su na Danima hrvatskog osiguranja u Rovinju od 13.-15. studenoga 2011.

¹¹ 01.01.1973. prvo proširenje: Velika Britanija, Danska i Irska; 01.01.1981. drugo proširenje: Grčka; 01.01.1986. treće proširenje: Španjolska i Portugal; 01.01.1995. četvrto proširenje: Austrija, Švedska i Finska; 01.05.2004. peto proširenje: Cipar, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija i Malta, a od 01.01.2007. Rumunjska i Bugarska. Izvor: www.entereurope.hr

stanovništva, predstavlja gotovo trećinu svjetskog bogatstva. S obzirom na broj i gospodarsku snagu njenih članica, tržište osiguranja u Uniji se može komparirati sa svjetskim kontinentima,¹² što kroz kretanje ukupne premije pokazuje *tablica 1*.

Slika 1. Utjecaj ulaska Hrvatske u Europsku uniju na poslovanje društva

Izvor: Anketa Udruženja osiguravatelja HGK, listopad-studenj 2011.

Tablica 1. Premija osiguranja u svijetu

Geografsko područje	Životno osiguranje		Neživotno osiguranje		Ukupno		Udio u svjetskoj premiji %
	mlrd USD	%	mlrd USD	%	mlrd USD	%	
Amerika	655	44,3	825	55,7	1.480	100,0	32,2
Europa	937	56,8	714	43,2	1.651	100,0	35,9
Azija	942	72,6	356	27,4	1.298	100,0	28,2
Afrika	46	67,6	22	32,4	68	100,0	1,5
Oceanija	47	47,5	52	52,5	99	100,0	2,2
Svijet	2.627	57,1	1.970	42,9	4.597	100,0	100,0
EU 27	881	58,8	618	41,2	1.499	100,0	32,6

Izvor: Sigma No 3/2012.: *World insurance in 2011. Non-life ready for take-off*, Swiss Re, Zurich, 28. May 2012. str. 31-40.

Iz *tablice 1* se mogu uočiti sljedeće činjenice: izražena je velika neravnomjernost raspodjele premijskog prihoda po kontinentima: Amerika (Sjeverna i Južna), Europa i Azija sudjeluju u ukupnoj svjetskoj premiji sa čak 96,3%, a Afrika i Oceanija sa simboličnih 3,7%; u ukupnoj premiji osiguranja u svijetu, koja iznosi gotovo 4.600 milijardi USD, premija životnih osiguranja sudjeluje s preko 57%; odnos životnih i neživotnih osiguranja najpovoljniji je u Aziji – 73:27%, a najnepovoljniji u Americi – 44:56%; u Europi iznosi 57:43%, što je ujedno i svjetski

¹² Podaci u radu se odnose na Europsku uniju i kao takvi se razlikuju od podataka osigurateljne industrije Insurance Europe (donedavno CEA – Europska osigurateljna i reosigurateljna federacija), koja ima 32 države članice, obuhvaća 95% europskog premijskog prihoda, a na kraju 2011. u gotovo 5.500 društava za osiguranje izravno je zapošljavala oko 960.000 djelatnika (od toga najviše u Njemačkoj 216.400, Francuskoj 148.000 i Velikoj Britaniji 120.000). Izvor: Insurance Europe (January 2013.), *European Insurance in Figures*, Statistics No 46.

prosjeck, dok je u EU 27 nešto povoljniji od Europe – 59:41%; EU 27 ostvaruje 32,6% svjetskog premijskog prihoda, od čega životna osiguranja 33,5% svjetske premije životnih osiguranja, a kod neživotnih je udio 31,4%; u odnosu na Europu, EU 27 ima udio u ukupnoj premiji 90,8%, životna osiguranja u europskoj premiji životnih osiguranja 94,0%, dok je udio kod neživotnih osiguranja 86,6%.

Neravnomjernost raspodjele premije osiguranja prisutna je kako na svjetskoj razini tako i na razini Europe odnosno Europske unije. Tako prvih pet zemalja imaju udio od gotovo 59% u ukupnoj svjetskoj premiji: SAD 26,2%, Japan 14,3%, Velika Britanija 7,0%, Francuska 5,9% i Njemačka 5,3%. U Europi je neravnomjernost još izraženija - prvih pet zemalja imaju udio preko 67% europske premije: Velika Britanija 19,4%, Francuska 16,5%, Njemačka 14,9%, Italija 9,7% i Nizozemska 6,7%. Najizraženija neravnomjernost je u Europskoj uniji, gdje prvih pet zemalja imaju udio od čak 74% premije Unije: Velika Britanija 21,3%, Francuska 18,2%, Njemačka 16,4%, Italija 10,7% i Nizozemska 7,4%.¹³

Tablica 2 prikazuje standardne pokazatelje razvijenosti tržišta osiguranja u Uniji: broj društava za osiguranje, ukupnu premiju, premiju po stanovniku (gustoću), udio premije u BDP-u (penetraciju) te udio premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji. U promatranoj godini u Europskoj uniji poslovalo je ukupno 5.067 društava za osiguranje. Izrazito najveći udio u broju društava ima Velika Britanija: 1.213 ili 23,9%, koja je vodeća i po ukupnoj premiji (21,3%). Među prvih pet po broju društava su još Njemačka (580 ili 11,4%, s udjelom u ukupnoj premiji 16,4%), Francuska (434 ili 8,6%, u premiji 18,2%), Bugarska (417 ili 8,2%, u premiji samo 0,1%) i Švedska (361 ili 7,1%, u premiji 2,8%).

Ukoliko države Unije rangiramo prema tri najvažnija pokazatelja razvijenosti osiguranja: gustoći, penetraciji i udjelu premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji,¹⁴ dobijemo njihov redoslijed prikazan u tablici 2. Koeficijent za svaki od ova tri pokazatelja dobit ćemo tako da od ukupnog broja članica Unije oduzmemo redoslijed (rang) države:¹⁵

$$K = 27 - R$$

Ukupni koeficijent ($K\Sigma$) dobijemo zbrajanjem koeficijenta gustoće (KG), koeficijenta penetracije (KP) i koeficijenta udjela životnog osiguranja (KŽO):¹⁶

$$K\Sigma = KG + KP + KŽO$$

Ukupni koeficijent $K\Sigma$, prikazan u tablici 3., daje konačan redoslijed država prema stupnju razvijenosti osiguranja. Najviši stupanj razvijenosti je u Finskoj (koeficijent 71), a zatim slijedi Velika Britanija (69), Danska (67), Irska (66) i Švedska (64). Na sredini ljestvice na 14. mjestu je Austrija (koeficijent 38), dok najniži stupanj razvijenosti osiguranja imaju Estonija (11), Latvija (6), Rumunjska i Bugarska (po 5) te Litva (3).

¹³ Ibid

¹⁴ Pored ova tri najvažnija pokazatelja postoje i drugi: udio imovine osiguranja u BDP-u, udio osiguranja u financijskom sektoru, udio investicijskog portfelja u BDP-u, koeficijent ulaganja: odnos ukupno uloženi sredstava i ukupne premije osiguranja, udio ulaganja životnih osiguranja u BDP-u.

¹⁵ Izvor: osmislio autor

¹⁶ Ibid

Tablica 2. Pokazatelji tržišta osiguranja u EU 27

Država članica EU 27	Broj društava	Premija		Gustoća		Penetracija		Udio životnog osiguranja	
		mil. USD	%	USD	rang	%	rang	%	rang
Austrija	72	23.051	1,5	2.740	11.	5,5	13.	42,3	19.
Belgija	149	41.087	2,7	3.622	9.	7,7	8.	63,2	10.
Bugarska	417	1.131	0,1	151	25.	2,1	24.	14,4	27.
Cipar	34	1.167	0,1	1.435	16.	4,7	17.	46,5	15.
Češka	54	8.764	0,6	832	18.	3,9	18.	46,4	17.
Njemačka	580	245.162	16,4	2.967	10.	6,8	10.	46,4	16.
Danska	174	32.691	2,2	5.619	3.	9,4	5.	65,7	6.
Estonija	18	439	0,0	320	23.	2,2	23.	15,8	24.
Španjolska	279	79.987	5,3	1.729	13.	5,4	14.	49,1	12.
Finska	68	25.404	1,7	4.716	4.	9,5	3.	80,3	3.
Francuska	434	273.112	18,2	4.041	8.	9,5	4.	64,0	9.
Grčka	71	6.879	0,5	608	19.	2,3	22.	42,6	18.
Mađarska	30	3.964	0,3	397	22.	2,8	21.	55,3	11.
Irska	227	52.250	3,5	4.449	7.	9,1	6.	82,4	2.
Italija	239	160.514	10,7	2.530	12.	7,0	9.	65,5	7.
Luksemburg	95	23.489	1,6	5.974	2.	5,2	16.	86,7	1.
Latvija	22	490	0,0	237	24.	2,1	25.	15,5	26.
Litva	21	342	0,0	95	27.	1,6	26.	15,6	25.
Malta	57	2.194	0,1	1.118	17.	5,2	15.	31,8	20.
Nizozemska	227	110.931	7,4	6.647	1.	13,2	1.	28,1	22.
Poljska	61	19.107	1,3	500	21.	3,7	19.	48,3	13.
Portugal	78	16.313	1,1	1.523	14.	6,8	11.	64,6	8.
Rumunjska	43	2.607	0,2	122	26.	1,5	27.	21,3	23.
Švedska	361	42.111	2,8	4.455	6.	7,9	7.	75,9	4.
Slovenija	20	3.008	0,2	1.464	15.	5,9	12.	31,3	21.
Slovačka	23	2.869	0,2	528	20.	2,9	20.	47,4	14.
V. Britanija	1.213	319.553	21,3	4.535	5.	11,8	2.	65,7	5.
Ukupno	5.067	1.498.677	100,0	2.757		7,9		58,8	

Izvor: Sigma No 3/2012., op. cit.

Tablica 3. Redoslijed država EU 27 prema stupnju razvijenosti osiguranja

Pokazatelji razvijenosti osiguranja			Stupanj razvijenosti osiguranja		
Koeficijent gustoće KG	Koeficijent penetracije KP	Koeficijent udjela životnog osiguranja Kzo	Ukupni koeficijent KΣ	Rang	Država
23	24	24	71	1.	<i>Finska</i>
22	25	22	69	2.	<i>Velika Britanija</i>
24	22	21	67	3.	<i>Danska</i>
20	21	25	66	4.	<i>Irska</i>
21	20	23	64	5.	<i>Švedska</i>
25	11	26	62	6.	<i>Luksemburg</i>
19	23	18	60	7.	<i>Francuska</i>
26	26	5	57	8.	<i>Nizozemska</i>
18	19	17	54	9.	<i>Belgija</i>
15	18	20	53	10.	<i>Italija</i>
13	16	19	48	11.	<i>Portugal</i>
17	17	11	45	12.	<i>Njemačka</i>
14	13	15	42	13.	<i>Španjolska</i>
16	14	8	38	14.	<i>Austrija</i>
11	10	12	33	15.	<i>Cipar</i>
12	15	6	33	15.	<i>Slovenija</i>
10	12	7	29	17.	<i>Malta</i>
6	8	14	28	18.	<i>Poljska</i>
9	9	10	28	18.	<i>Češka</i>
5	6	16	27	20.	<i>Mađarska</i>
7	7	13	27	20.	<i>Slovačka</i>
8	5	9	22	22.	<i>Grčka</i>
4	4	3	11	23.	<i>Estonija</i>
3	2	1	6	24.	<i>Latvija</i>
1	0	4	5	25.	<i>Rumunjska</i>
2	3	0	5	25.	<i>Bugarska</i>
0	1	2	3	27.	<i>Litva</i>

Izvor: osmislio i obradio autor

4. Razvojne mogućnosti hrvatskih osiguratelja ulaskom u Europsku uniju

Razvojne mogućnosti hrvatskih društava za osiguranje ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju već se postupno očituju u sljedećim konstatacijama:

- promptnija i učinkovitija zaštita osiguranika;
- jednostavnije poslovanje;
- veća potražnja za osiguranjem;

- porast premije osiguranja;
- uvođenje novih proizvoda;
- veća transparentnost, komparabilnost i kompetitivnost tržišta osiguranja u Hrvatskoj s osigurateljnim tržištem Unije, ali i tržištima ostalih financijskih institucija;
- pristupanjem Uniji dolazi do liberalizacije tržišta osiguranja u odnosu na druge države članice Unije, koji se bazira na ugovoru o osnivanju Europske unije i direktivama s područja osiguranja. Unutar Unije uspostavljeno je *načelo slobode pružanja usluga između država članica (FOS)*,¹⁷ odnosno osiguratelj iz jedne od država članica može izravno osiguravati rizike u drugoj državi članici. Drugo načelo je *načelo slobode osnivanja (FOE)*,¹⁸ koje smanjuje i uklanja prepreke koje bi osigurateljima nove države članice spriječavale osnivanje društva, podružnica ili izravne poslove u drugoj državi članici. Osiguratelj iz drugih zemalja članica Unije ima mogućnost usluge osiguranja provoditi kroz osnivanje samostalnog osiguravajućeg društva u državi članici (što je bilo moguće i prije pristupanja u Uniju) i kroz posredništvo (podružnica, zastupstvo ili ured) što je omogućeno načelom FOE ili po načelu FOS pružanjem usluga osiguranja iz svoje matične zemlje iako u drugoj državi članici nema predstavništva;
- otvaranjem tržišta i slobodnim pružanjem usluga povećava će se udio stranog kapitala na hrvatskom tržištu osiguranja;
- upravljanje rizicima (regulirano kroz Solvency II) ima centralni značaj u upravljanju društvima te time pridonosi boljem poznavanju, prepoznavanju i upravljanju rizicima, što bi u konačnosti trebalo pozitivno utjecati na ukupnu izloženost riziku te povećanu profitabilnost i sigurnost poslovanja;
- povećana razina potrebnog kapitala (opet pod utjecajem Solvency II) bi mogla rezultirati daljnjim okrupnjavanjem, dokapitalizacijama ili drugačijem promišljanju poslovne i investicijske politike kako bi se ostvarila značajnija kapitalna olakšanja i smanjili kapitalni zahtjevi za pojedine rizike;
- veća diverzifikacija rizika, upotreba instrumenata osiguranja i transfera rizika;
- eventualne negativne konotacije ne mogu utjecati na rast i razvoj hrvatskih društava za osiguranje, s obzirom da je Hrvatska usklađena u svim segmentima s pravnom stečevinom Unije u pogledu osiguranja.

5. Zaključak

U procesu pristupanja Europskoj uniji buduće zemlje članice, pa tako i Republika Hrvatska, usklađivale su svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Unije. Ova se regulacija odnosi kako na osiguratelje tako i na osiguranike koji su se izdiferencirali kroz tri segmenta: velike pravne osobe s velikim rizicima, fizičke osobe i ostali osiguranici. Nakon pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. omogućen je liberalniji pristup ulasku mnogih osiguratelja iz Unije na hrvatsko osigurateljno tržište. Naravno, proces je i obrnut. Na kraju 2014. godine i naša će država biti prvi put kao članica Unije rangirana prema tri najvažnija

¹⁷ Engl. Freedom of Service – FOS

¹⁸ Engl. Freedom of Establishment - FOE

pokazatelja razvijenosti osiguranja: premiji po stanovniku (gustoći), udjelu premije u BDP-u (penetraciji) i udjelu premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji.

U kojoj su mjeri dosadašnja društva zatečena dolaskom novih, jesu li im spremna parirati kako postojećim tako i novim vrstama osiguranja, najbolji su test njihove marketinške orijentacije. Najuspješniji osiguratelji će biti oni koji će u ovoj situaciji nastaviti uspješno poslovati, ugovarajući što više vrsta životnih i neživotnih osiguranja te promptno rješavati štete i isplaćivati osigurnine.

LITERATURA

1. Dani hrvatskog osiguranja, Rovinj, 13.-15. studenoga 2011.
2. Directive Solvency II 2009/138/EZ i EK (July 2010.): *QIS5 Technical Specifications*, Brussels
3. Dreyfuss, M. L.(2012.): *Les grands principes de Solvabilite 2*, L'Argus de l'assurance, Paris
4. Gajski, Z.(2012.): *Ulazak u EU otvorit će nove kanale prodaje*, Svijet osiguranja, Tectus, Zagreb, br. 4, str. 12-14.
5. *Hrvatska & Europska unija* (2011.), Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, Zagreb
6. Hussels, S. et al. (2005.): *Stimulating the demand for insurance*, Risk Management and Insurance Review, Vol. 8, No. 2, str. 257-278.
7. Insurance Europe (January 2013.): *European Insurance in Figures*, Statistics No 46.
8. Lisabonski ugovor EU, čl. 2.: *Ugovor o funkcioniranju Europske unije*
9. Sigma No 3/2012.: *World insurance in 2011.: Non-life ready for take-off*, Swiss Re, Zurich, 28. May 2012., str. 31-40.
10. Stipić, M. et al. (2009.): *Razvoj novih proizvoda u hrvatskom osigurateljnem sektoru*, Svijet osiguranja, Tectus, Zagreb, br. 7-8, str. 24-27.
11. Šker, T. (2012.): *Slobodan protok kapitala, robe i usluga*, Svijet osiguranja, Tectus, Zagreb, br. 4-5, str. 26-27.
12. Zakon o osiguranju, NN 151/05.
13. www.entereurope.hr
14. www.hanfa.hr
15. www.insuranceeurope.eu
16. www.insurancejournal.com
17. www.osiguranje.hr

Summary

CROATIAN INSURERS AND INSURANCE MARKET IN THE EUROPEAN UNION

This paper analyzes the regulation of business of Croatian insurance companies in the EU accession process, a comparison of the member states according to basic development indicators: density, penetration and share of life insurance in total of premiums and development opportunities of Croatian insurance companies after accession to the European Union. After the Croatian accession EU on 1 July 2013 insurance markets opened, as many insurers from the Union on Croatian market and Croatian insurers on the insurance market of the Union. At the end of this year Republic of Croatia for the first time as a member of the Union will be ranked according to the most important indicators of insurance development. Where will be located in relation to the 27 other states depends to what extent the current companies caught with the arrival of the new, are they ready to compete with the premium level, existing and new types of insurance, which classical and alternative sales channels will be used and under what forms of promotion. The most successful insurers will be those who will in this situation continue to contract as many types of life and non-life insurance and promptly resolve claims and insurance reimbursements, to the satisfaction of the insured.

Keywords: insurance, bonus, Republic of Croatia, European Union